

ZBERTHYESIT

KI IX

Metie Fazliu

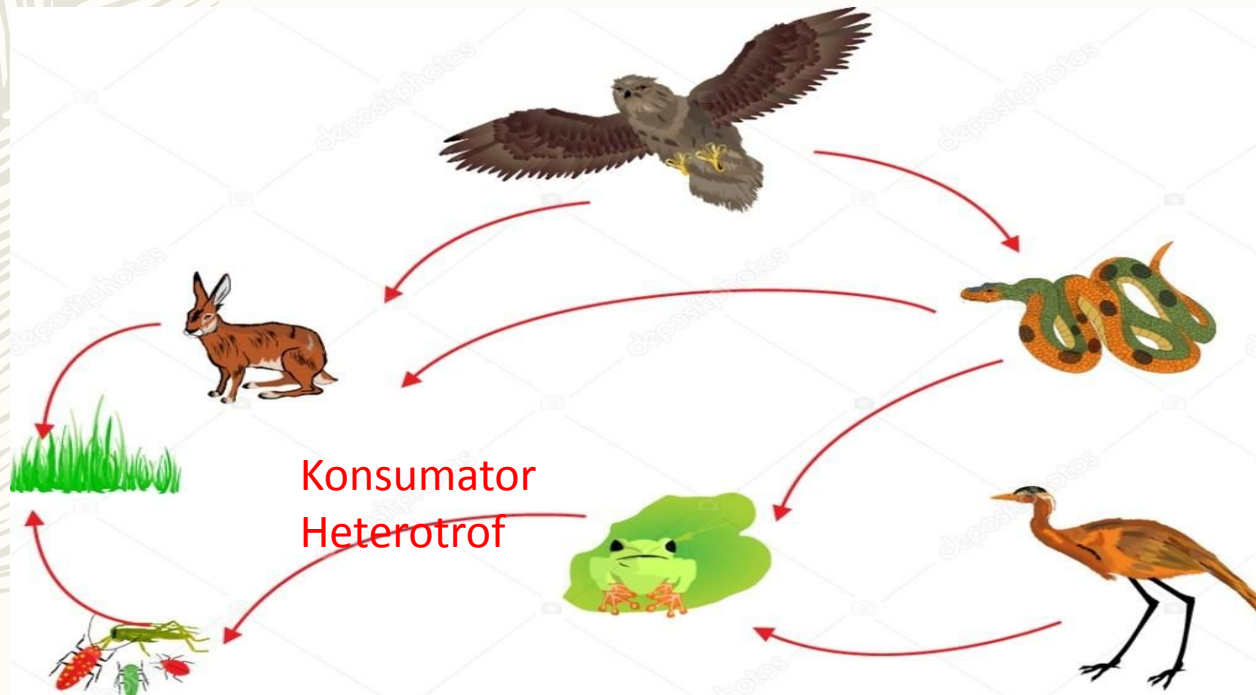
Zinxhiri ushqimor

- Zinxhiri ushqimor eshte varg i organizmave te gjalle te cilet ushqehen me njeri-tjetrin.
- Ne nje varg ushqimore , dallojme prodhuesit dhe konsumatoret.
- Prodhuues jane bimet autotrofe te cilat jane te afta te krijojne vet ushqim me ane te fotosintezes.
- Konsumatore jane shtazet bimegrenese dhe mishngrenese.

Shembull

- Vargu ushqimor fillon me nje bime, vazhdon me bimengres dhe perfundon me mishngrenes.

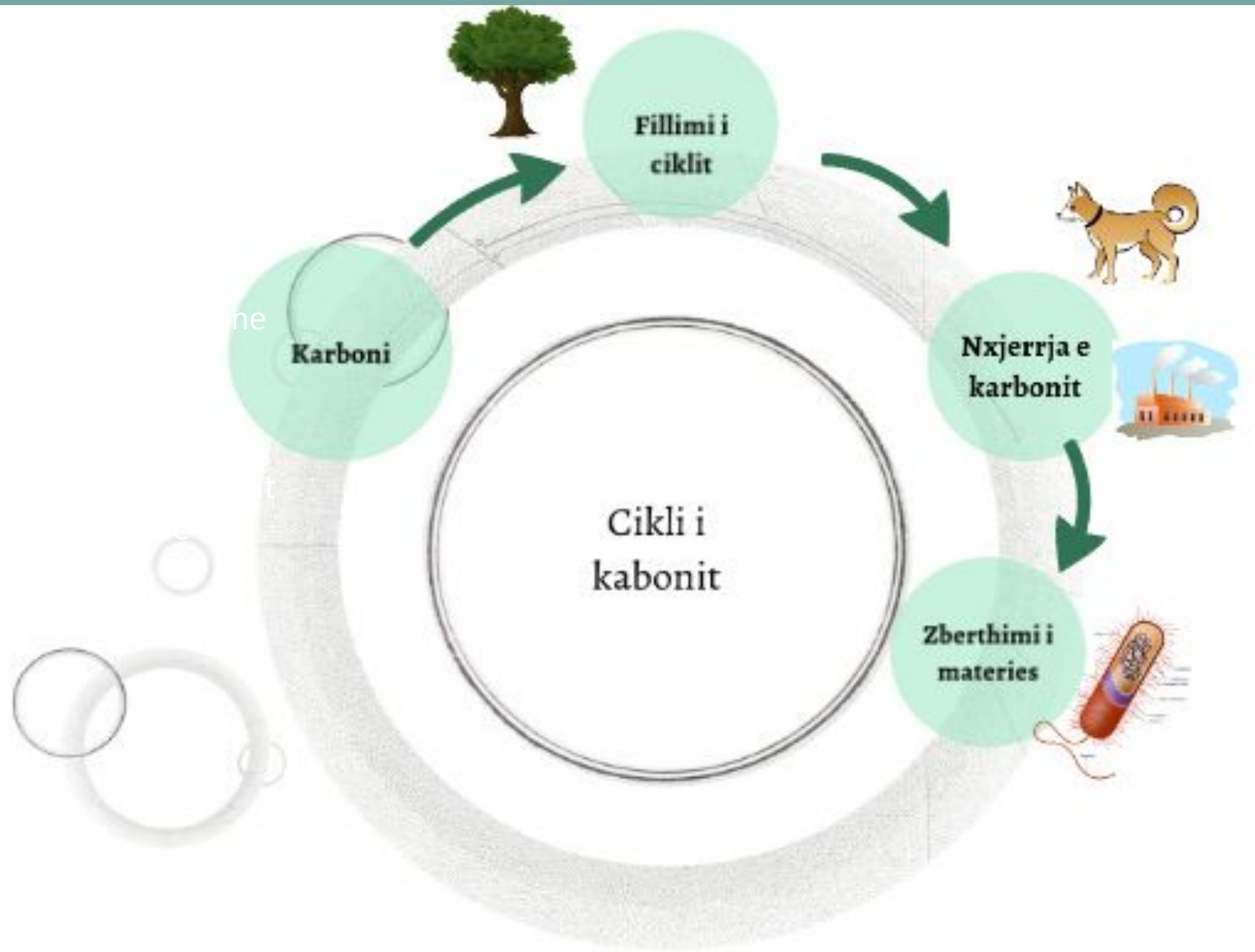
Autotrof

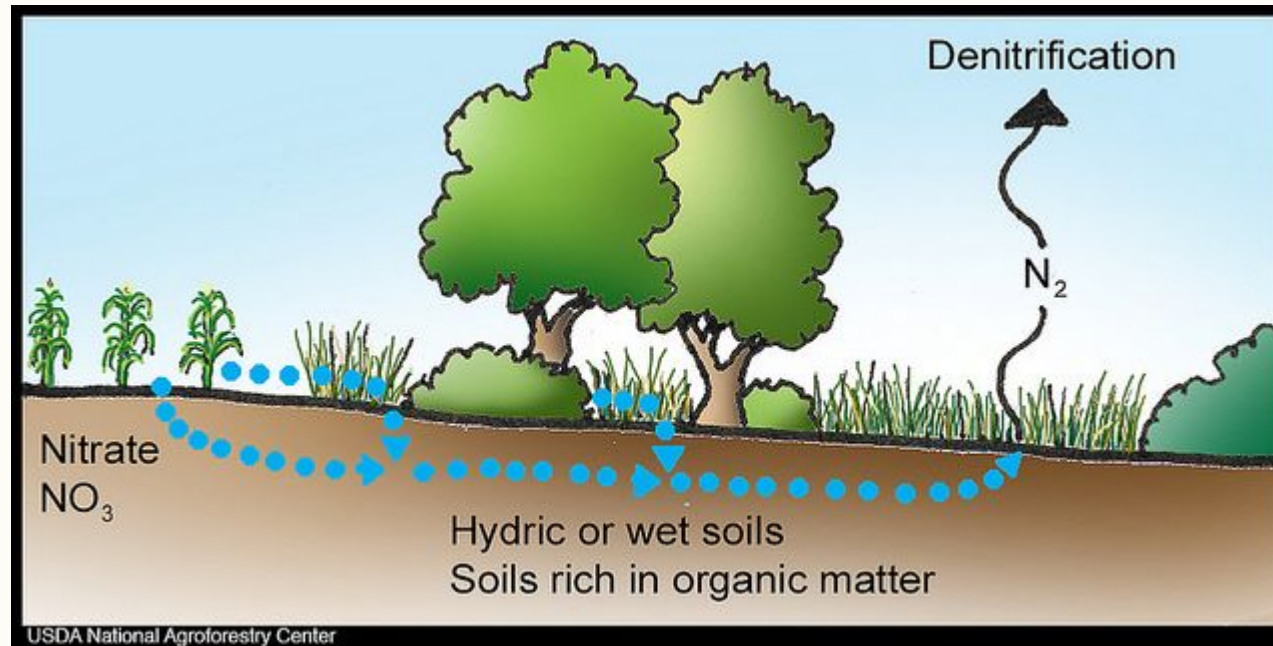

Cka ndodh kur ndonje antar I zinxhiri ushqimor vdes?

- Te gjitha organizmat e vdekura perfundojne ne toke si kufoma.
- Ato zberthehen nga mikroorganizmat tokesore qe fitojne energji duke I zberthyer materiet organike te tyre.
- Zberthyes jane edhe:
 - skrrajat e shiut
 - kerpudhat
 - myshqet dhe
 - disa larva te insekteve.

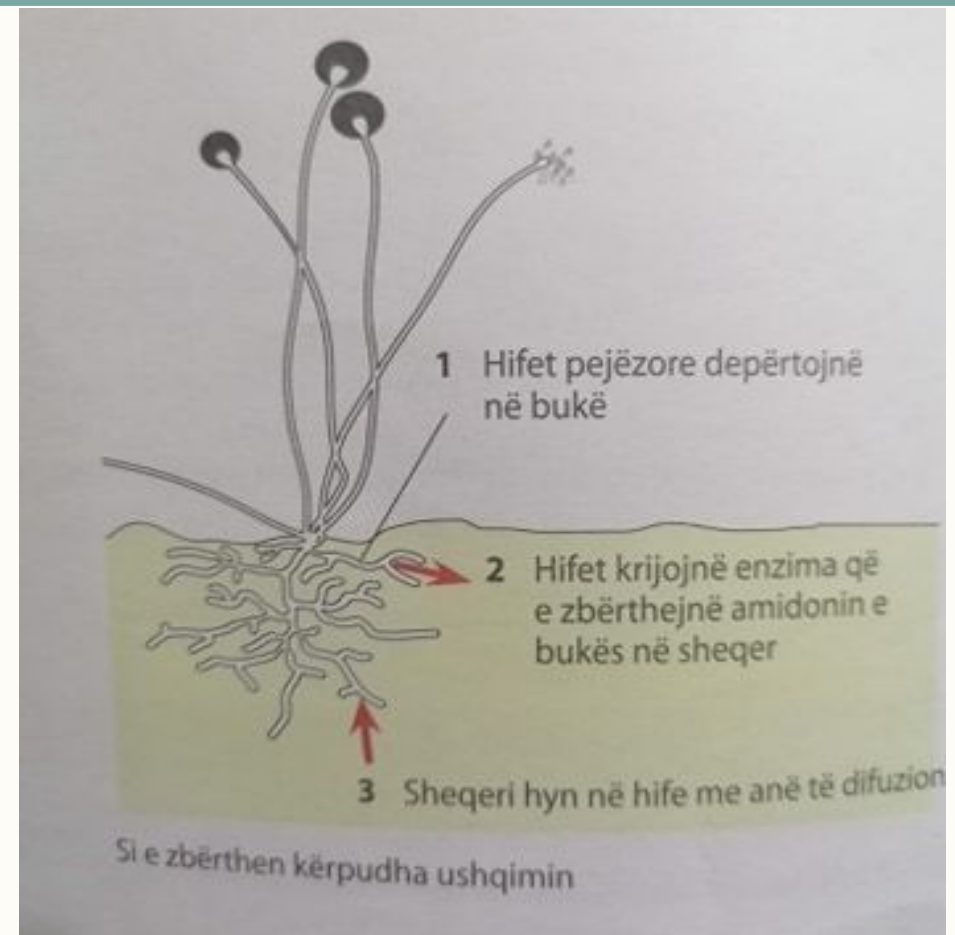
Bakteret zberthyese, mundesojne qe nga zberthimi i kufomave te krijohet azot, i cili me avullim kalon nga toka ne ajer.

Kerpudhat si zberthyes

Kerpudhat trupin e kanë të formuar nga hifet. Hifet lirojnë enzima dhe keto e zberthejnë amidonin dhe proteinat për rreth, psh. amidonin e bukes.

Molekulat e vogla të krijuara (sheqernat) i thithin hifet dhe i shfrytëzojnë të krijojnë energji.

Skrraja e shiut si zberthyes

- Skrraja e shiut per dallim nga bakteret dhe kerpudhat ka system te organeve te tretjes. aty prodhon enzima te cilat i zberthejne copezat nga kufomat. Ky ushqim shndrohet ne molekula te vogla qe perthithen nga zorret e skrajes, nga aty kalojne ne gjak dhe shkojne deri te cdo qelize.

Rendesia e zberthyesve

- Zberthyesit mundesojne qe kufomat te mos shnderohen ne masa mbeturinash mbi toke.
- Ato mundesojne qe me ane te zberthimit ta qarkullojne materien ne natyre. E pasurojne token me karbon, ajrin me azot dhe e pasurojne token me materie mineralore, krijohet humus.

Me zberthyes ushqehen shtaze te tjera , por edhe nga produktet e kufomave rriten bime te reja, kjo mundeson qe te qarkulloj material dhe energjia ne natyre dhe asgje te mos shkoj dem.

Shembuj

Hulumtim

- Per fotografite e slajdit te meparshem do te hulumtoni ne internet se cilet jane zberthyesit qe kane shkaktuar kalbjen apo prishjen e tyre.

SUKSESE!

